

NEZLOMNÝ

Pravdivý příběh plný bolesti a odhodlání

KIO KAN

Hana Hindráková

Copyright © Hana Hindráková, 2018
Copyright © ALPRESS, s. r. o.

Všechna práva vyhrazena.
Žádnou část knihy není dovoleno užít
nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez písemného
souhlasu držitele práv, s výjimkou krátkých citací
nebo odkazů, které tvoří součást kritického hodnocení.

Copyright © Hana Hindráková, 2018
Redakční úprava Lukáš Foldyna
Grafická úprava obálky Tomáš Řízek
Vydalo nakladatelství Alpress, s. r. o., Frýdek-Místek,
v edici Klokan, 2018
shop@alpress.cz
Vydání první

ISBN 978-80-7543-949-9

*Věnováno
Njorovi a chlapcům
z Global Hope Rescue
and Rehabilitation
Centre*

*Dedicated to Joseph „Njoro“ Njoroge
and all boys from the Global Hope
Rescue and Rehabilitation Center:*

*To Geoffrey, Samuel, Peter, Gabriel,
Wesley, Denis, Emmanuel, Ian, Paul,
Benson, Alvin, Amran, Brian, Precious,
Jackson, John, Cosmas, Daniel,
Peter M., Samuel M., Sammy M., Sammy,
Isaac, Larry, Moses, Peter, Brian M.,
Brian S., Brian, Hillary, Paul, Peter W.,
Martin, Boniface, Patrick, Collins,
Douglas, Stephen, Kelly, John K.,
Wilson, David, Joshua, Duncan, Joel,
Stephen G., John M., Charles, Dickson,
Derick, David, David R., Allan, Joy,
Fredrick, Erick F., Alex, Timoth,
Denis K., Brian K., Raphael, Denis,
Erick N., Henry, Martin, Brian M.,
Edwin, Antony, Joseph, Alvin, Kennedy,
Moses B., Stephen I., Christopher W.,
Christopher A., Abednego, Collins K.,
Chris M., Peter K., Brian M., Peter N.,
Peter M., Erick M., Denis K., Victor G.,
Victor B., Michael M., Antony O.,
Kevin M., Sunday F., Kevin, Mustafa A.,
Ali H., Felix A.*

*Toto je skutečný příběh
Josepha „Njora“ Njorogeho
(některá jména byla
na Josephovo přání změněna).*

Poděkování

Největší poděkování patří všem čtenářkám a čtenářům, kterým se líbí mé knihy a neustále mě povzbuzují, abych psala dál. Děkuji, velmi si toho vážím.

Děkuji Josephovi Njorogemu, že trpělivě odpovídal na všechny mé otázky, kterými jsem ho tři čtvrtě roku každodenně zásobovala, zasvětil mě do nejtemnějších zákoutí života na ulici a udělal si na mě čas, když jsem byla v Keni.

Děkuji doktoru Charlesi Mullimu, že si našel čas napsat doslov k této knize.

Děkuji Terezce Kostkové, Nele Boudové, Daliboru Jandovi, Bobu Klepovi, Kateřině Cajthamlové, Evě Hruškové a Janu Přeučilovi za pomoc s propagací mých knih.

Děkuji panu Kašparovi z firmy PR Kašpar, panu Balounovi z firmy LemíToMedia, paní Baborové z RailReklam a paní Kličkové z Voice of Prague, s. r. o., za pomoc s propagací této knihy.

Mé poděkování patří i nakladatelství Alpress: za důvěru, kterou ve mně vložilo a s níž vydává mé další knihy, a také za výbornou spolupráci.

---

1. kapitola

Rok 1980

Githunguri, střední Keňa

Rychle. Ještě rychleji. Zběsile pokládala nohu před nohu a násilím potlačovala rostoucí příval vzpomínek. I přesto se jí znenadání objevil před očima. Obloustlý, v roztrhané košili a špinavých kalhotách. Jako by znovu cítila z jeho dechu odporný pach po domácímu vyráběného piva.

Přisáhám Bohu, že jestli se to stane ještě jednou, tak tě zabiju, vzpomněla si znovu na jeho slova a se zuřivým děsem v očích ještě přidala do kroku. Pot se jí lepil na oblečení a bojovala s dechem, aby se nemusela ani na vteřinu zastavit. Čas byl teď pro ni vším.

V návalu strachu a hrůzy ani nevnímala, jak se její bosá chodidla odírají o kameny a zanechávají na nich krvavou stopu. Natržená sukně se jí pletla pod nohama. Aniž by zpomalila, utrhla kus látky a zahodila ho. Utíkala, co mohla. Trásla se vyčerpáním, nohy měla jako z gumy a srdce bušilo v rytmu běžícího stáda buvolů. Tváře jí žhnuly horkem a v krku měla tak sucho, jako kdyby několik dní nepila.

Evah Njoroge připadalo, že každou chvíli omdlí. Tělo jí přestávalo poslouchat. Bolest cítila snad v každé buňce, ale tu největší měla v srdci. Usídlila se jí na levé straně hrudníku a ležela tam jako obrovský balvan.

Musím to zvládnout. Prostě musím! povzbuzovala se nahlas a v duchu ještě prosila Boha o pomoc. V šátku na zádech spalo dítě a ona doufala, že se hned tak nevzbudí.

Najednou se pod palec její pravé nohy zaryl ostrý kámen tak, že upadla. Vyčerpaně se sesunula na zem.

Vstaň a pokračuj. Nesmíš se vzdávat, pomyslela si, ale nebyla schopná vůbec ničeho. Cítila, jak se jí tělem rozlévá klid, a věděla, že už se to blíží. Konečně si pro ni přišla smrt.

Vtom se spící nemluvně na zádech zavrtělo a donutilo ji se probrat.

Co to dělám? pomyslela si zděšeně a se zasténáním se pokusila vstát. Vzápětí však znovu upadla. Vyčerpaně zavřela oči a několikrát se zhluboka nadechla.

Dokážu to.

Znovu vstala a tentokrát i přes velkou bolest zůstala stát. Zkontrolovala dítě v šátku na zádech, které už zase spokojeně pochrupávalo.

Ustaraně zvedla oči k obloze. S každou další minutou bylo slunce níž a níž. Na savanu s trnitými akáciemi se snášela tma. A Evah zůstane sama. S batoletem a ještě s tím malým, co se za šest měsíců narodí. A přitom ona sama je teprve šestnáctileté dítě.

Musím najít skrýš, abych měla alespoň nějakou šanci na přežití, napadlo ji. Kdyby neutekla, byla by už mrtvá. A její dvě děti stejně tak.

Navzdory přetrvávající bolesti se rozběhla. Začne znovu a dá tak svým dětem šanci na lepší život, než měla ona.

---

2. kapitola

Rok 1987

Kamukunji slum, Eldoret, západní Keňa

V noci ho ze spánku na podlaze vzbudilo vrzání gauče doprovázené hlasitým sténáním. Jeden hlas patřil beze sporu jeho matce, ten druhý neznal.

Joseph si přetáhl příkrývku přes hlavu, strčil si hubené prsty do uší a pokoušel se spát dál. Věděl, že od této chvíle budou mít zase nového otce. Možná tak na dva dny, než si matka přivede někoho jiného.

Několikrát s ní stráví noc, všechny je zmlátí a pak zmizí z jejich života v plechové chatrči. A zanedlouho se to bude celé opakovat stejně jako uplynulé roky. A potom znovu. A znovu.

Kunji, jak se chudinské čtvrti Kamukunji přezdívalo, patřilo k nejchudším a nejnebezpečnějším částem Eldoretu. Nejhorší situace panovala v období dešťů, kdy lidé mohli stěží opustit své chudé domky a nezabřednout ve všudypřítomném mazlavém červeném blátě.

Po nějaké době se Josephovi podařilo opět usnout. Když ráno otevřel oči, gauč se světlehnědým potahem byl špina-

vý a prázdný. Vedle na oprýskaném stole se válelo několik lahví od piva a matčiny spodní kalhotky.

Jeho sestra a bratři ještě podřimovali. Snažil se pohybovat potichu, aby je nevzbudil. Když spali, necítili hlad, samotu ani smutek. Ani zoufalství, které je obklopovalo celé roky a stalo se neoddělitelnou součástí jejich života.

Jakmile se postavil, jeho vyhublé tělo s nohama tenkýma jako kuřecí pařáty zachvátila silná bolest v okolí žaludku. Křeče se zhoršovaly a on si musel znovu sednout. Oválný obličej se mu zkrivil nenadálou bolestí a malé hnědé oči se zalily slzami. Schoulil se do klubíčka, hlavu s krátkými černými vlasy sevřel do dlaní a čekal, až to přejde. Poslední dny to začínalo být nesnesitelné. Nejdřív měl jenom šílený hlad, ale ten pocit se naučil brzy ignorovat. Potom ho to začalo bolet. A nejen fyzicky. Největší bolest cítil v srdci.

Proč mě maminka nemá ráda? Proč mě mlátí? Proč mně nadává do spratků? Co jsem jí udělal? ptal se sám sebe v duchu pořád dokola. Záleží jí jen na mužích, které si vodí domů. A pak na pivu, které prodává.

Doploužil se do kuchyně s nadějí, že by tam mohl najít něco k jídlu. Bolelo ho celé tělo, nohy se mu pletly a hlava motala. Pocit na zvracení se snažil potlačit. Ze zkušenosti věděl, že zvracet žaludeční šťávy je velmi nepříjemné a bolestivé. A nic jiného v žaludku neměl. Už několik dní nejedl.

Poslední jídlo, které dostal před čtyřmi dny společně se svými sourozenci od matky, byla jedna porce samotné kukuřičné kaše *ugali*. A najedla se jenom Melody. Když s Ryanem viděli její zoufalý pohled, ochutnali a zbytek jí nechali. Byla to jejich sestra a jako starší bratři se o ni museli postarat, když už to neudělala jejich matka. Cítili

za malou sestru velkou zodpovědnost. Maličkého Mikyho Evah ještě kojila. Tedy dala mu najíst, když už nesnesitelně plakal, a někdy ani to ne.

Třeba něco přinesl matčin přítel, prolétlo Josephovi hlavou, než zaslechl tupou ránu.

Útroby mu sevřel strach, protože ačkoliv nic neviděl, tušil, co se děje. A jakmile došel do kuchyně oddělené od obývacího pokoje jen zašlým béžovým závěsem, jeho obavy se potvrdily. Matka oblečená v modročervené haleně a dlouhé žluté sukni ležela na zemi mezi hrnci a cosi nerosrozumitelného mumlala. Oči orámované červeným bělmem se jí leskly, jako by měla horečku, rozčuchané kudrnaté vlasy jí trčely na všechny strany a tupý pohled upírala kamsi do rohu, kde visel v pavučině velký černý pavouk s chlupatým tělem. Vzápětí ucítila, že se na ni někdo dívá. Pomalu otočila hlavu a vykřikla:

„Co čumíš, ty malej smrade?“

„Slyšel jsem nějakou ránu a nevěděl jsem, co se stalo,“ zahlahl tiše Joseph a snažil se potlačit pláč. Věděl, že kdyby začal plakat, matka by se k němu chovala ještě daleko hůř.

Proč mi maminka takhle říká? Proč je na mě tak zlá? Vždyť dělám všechno, co řekne. A stejně to nestačí.

„Měl by ses radši starat o to, abychom měli něco k jídlu,“ osopila se na něj zpříma a on z jejího dechu ucítil alkohol. Jeho zápach zaplnil celou místnost a Joseph se musel hodně snažit, aby se nepozvracel.

Ozvalo se bušení na dveře.

„Dále,“ houkla Evah a do místnosti vkročily čtyři ženy, které Joseph znal. Chodily za matkou často a společně vyráběly pivo. Pokaždé velmi živě gestikulovaly rukama a dělaly stejný hluk jako jeho matka, když se napila. Josephovi bylo jasné, že i ony staví alkohol na první místo. Před třemi dny u nich strávily dopoledne a společně

míchaly vodu s kukuřičnou moukou. Nyní přišly dodělat *busaa*, jak se kukuřično-prosnému pivu říkalo, aby ho mohly prodávat na trhu.

Nejtlustší z žen, která měla dvojitou bradu a prasečí nos, pomohla Evah dojít na dvorek, posadit se a opřít se o stěnu chatrče. Žena oblečená v kostkovaných šatech s modrou zástěrou přitáhla společně s dalšími dvěma z kuchyně velkou čtyřcetilitrovou nádobu ze žluté umělé hmoty přikrytou plechovou poklicí. Byla v ní kukuřičná mouka rozpuštěná ve vodě.

Mezitím se Evah vzpamatovala, rozdělala oheň a žena s prasečím nosem nalila ze žluté nádoby na velkou černou pánev mazlavou bílou tekutinu. Během míchání dlouhou dřevěnou laťkou popíjely pivo z předchozí várky.

Jakmile se kašovitá hmota vysušila a zhnědla a celý dvorek se zahalil do odporného nasládlého kouře, který pronikl i dovnitř do chatrče, přidaly proso s širokem a suchou směs řádně zamíchaly. Nakonec nasypaly do pánve cukr, přilily vodu a pivo začalo znovu probublávat.

Ze dvorku se ozýval hlasitý smích a pisklavé ženské hlasy. Joseph věděl, že až bude pivo hotové, ženy se společně opijí do němoty. Nakoukl tam, a ještě než stačil cokoliv říct, matka se na něj obořila:

„Mazej do města a něco sežeň. V šesti jsi dost velkéj na to, abys taky něco dělal.“ Evah Njoroge se levou rukou opřela o zeď a pokusila se vstát. Byla však příliš opilá, aby se jí to podařilo. Zavravorala a se zasténáním klesla zpátky mezi nádoby. Když dopadla na zem, hlučně se rozchechtala.

Joseph ji pozoroval s hrůzou v očích, neschopen slova.

„Neslyšel jsi, co jsem řekla?“ zařvala znovu.

Popotáhl malým rozpláclym nosem, se zvlhlýma očima vysíleně přikývl a zašeptal:

„Tak já jdu.“

„Jo a vezmi si s sebou Mikyho. Mně akorát odrazuje zákazníky a lidi ti tak spíš něco dají,“ křikla.

Joseph se vrátil zpátky do ložnice, oblékl si modrozeleňnou mikinu, kterou před několika měsíci dostal od jedné hodné sousedky, seprané červené kalhoty a do proděravělého batikovaného šátku si na záda uvázal spícího bratříčka. Kdyby neposlechl a zůstal doma, matka by ho zmlátila řemenem a po celém těle by měl takové modřiny, že by si nemohl ani lehnout. To už několikrát zažil.

Odhrnul záclonku, otevřel plechové dveře a bosky vykročil na rozpálený hliněný dvorek zapáchající hniječnými odpadky. Jeho zhrublá chodidla už necítila, jak je země rozpálená. Za plotem z dřevěných kůlů, který jejich chatrč odděloval od hlavní pěší tepny slumu, to nebylo o moc lepší.

Brodil se odpadky, přeskakoval špinavé smrduté stoky a vyhýbal se válejícím se toulavým psům, aby nějakého nevyprovokoval k útoku. Náhlá vzpomínka ho zastihla nepřipraveného a on zase sevřel ruce v pěst. Stejně jako tenkrát si připadal naprosto bezmocně.

Jeho kamaráda jeden z divokých psů napadl a poranil mu nohu. Rána se zanítla a on dostal vysoké horečky. Blouznil, zmítal se v křečích a z pusy mu vytékaly sliny. Když se za ním Joseph přišel podívat další den, jeho kamarád ležel bez hnutí a nedýchal.

Joseph nechal vzpomínku rozplynout a soustředil se na cestu. Ostražitě se díval pod nohy, aby nešlápl do lidských výkalů, které se tam všude povalovaly a zahalovaly chudinskou čtvrt do nepříjemného zápachu.

Tržiště West Market, Eldoret

Joseph si stoupl vedle trhovců, kteří na dekách na zemi prodávali manga nebo batáty a halekáním se snažili přilákat zákazníky. Když ucítil sladkou vůni zralého ovoce, v žaludeční krajině se mu ozvala silná bolest.

„Nepřekážeš tady, děcko mizerný!“ křikl na něj jeden z trhovců s velkým hnědým kloboukem na hlavě.

„Akorát nám tu odrazuješ lidi. Padej žebrat někam jinam,“ přidal se k němu další nepříjemným hlasem.

Nejvyšší z nich vzal do ruky dlouhou dřevěnou hůl a krácel k němu s hrozivým výrazem v obličejí. Jeho zavalitá postava naháněla strach. Joseph se vyděšeně nadechl a krůček po krůčku couval. Tolik nenávisť při žebrání zažil poprvé. Vždyť se snažil sehnat jenom něco k jídlu. Co mu také zbývá jiného, když se o něj maminka nepostarává?

Přece jsem se ničím neprovinil. Nemůžu za to, že mám hlad, letělo mu zoufale hlavou.

Když muž s holí viděl, že si chlapec hledá jiné místo, nechal ho být a vrátil se zpátky ke svému stánku s bramborami a rajčaty.

„*Tafadhali*, prosím, potřebuji peníze na něco k jídlu pro sebe a své sourozence,“ natahoval Joseph ruku ke kolemjdoucím, jakmile zmizel obřímú chlápkovi z dohledu.

Většina lidí však odvrátila zrak a chovala se, jako by tam nikdo nestál, nebo na něj zírala lhostejnýma očima bez výrazu.

„Vrať se k rodičům, ať se o tebe postarají. Já mám svých starostí dost,“ houkl na něj nějaký muž v modré péřové bundě s lopatou přes rameno.

Ta věta se Josephovi zaryla pod kůži jako ostrý střep a on měl pocit, že ho rozpáře zaživa. Do očí se mu nahruly slzy a zoufale se rozvzlykal. Klečel na zemi, obliče-

jem se dotýkal zaprášené cesty a slzami skrápěl vyprahlou tmavočervenou zem. Mike, jako by vycítil jeho zoufalost, se také rozplakal. Joseph se posadil, vybalil bratříčka s kudrnatými vlásky ze šátku a začal ho konejšit. Na tvář miminka však dopadaly jeho slzy.

„Na, prcku, tady máš pro malého trochu mléka,“ zaslechl nad sebou po několika hodinách, a když zvedl hlavu, uviděl mladou ženu v dlouhých bílých šatech s miminkem na zádech. Pohnutě mu sevřela hubenou ruku, zlehka se k němu naklonila a omluvně dodala:

„Víc toho bohužel nemám.“

„*Asante sana*, moc vám děkuji,“ zašeptal. Pokusil se usmát, ale rty se mu od pláče příliš třásly.

„Rádo se stalo, prcku. Jak ti říkají?“

„Maminka mi říká spratku, ale jmenuju se Joseph. Líbí se mi, když na mě ségra s bráchou volají Joe.“

Podívala se na něj soucitným pohledem.

„Hlavně na sebe dej pozor. Je mi jasný, že to nemáš lehký. A hodně štěstí,“ popřála mu srdečně a pohládila ho hebkou dlaní. Její hlas zněl tak jemně a něžně, že se dotkl temných míst Josephova bolavého srdce.

Proč ta cizí žena není moje maminka? Určitě by se o mě postarala líp než moje vlastní, prolétlo mu hlavou a velmi ho zamrzelo, že už ji zřejmě nikdy nepotká. Kdyby ho tak objala a ujistila, že všechno bude v pořádku. Přál si, aby mohl začít chodit do školy, netrpěl hladu a aby na něj maminka byla hodná. A hlavně aby ho měla ráda a říkala mu Joe stejně jako Ryan a Melody.

Trochu mléka hned nalil do lahvičky a dal Mikymu. Miminko začalo sát a rychle se uklidnilo.

Joseph si všiml, že slunce připomínající zralé mango pomalu klesá za obzor. Uvázal si Mikyho na záda a vydal se domů. Věděl, že cestou bude míjet několik plechových jí-

delen, odkud se pokaždé linula dráždivá vůně smažených pšeničných placek *chapati*. U jednoho z domků se zastavil, pořádně se rozhlédl na všechny strany, jestli ho nikdo nevidí, a se zadržným dechem prohrabal popelnici. Z páchnoucích odpadků se mu zvedal žaludek, ale doufal, že by tam mohl zase najít nějaké zbytky jídla, které někdo nedojedl. Nechtěl, aby on a jeho sourozenci usínali hladoví.

Po chvíli si všiml velkého bílého kusu čehosi. Vzal ho do ruky a rozpoznal v něm *ugali*. Vedle leželo asi deset bramborových hranolků a okousaná kuřecí kost se zbytky masa. Nacpal si jídlo do kapes u mikiny a s úlevou se vypravil k domovu.

Kamukunji slum, Eldoret

Joseph otevřel vrátka a spatřil Ryana s Melody, jak si na dvorku před plechovým domkem hrají s papírovou krabicí. Melody v ní byla schovaná, ven vykukovaly jen její napletené copánky, a Ryan s Mikem přivázaným na zádech ji naoko hledal.

„Kde je moje sestřička?“ ptal se sám sebe, krčil vysoké čelo a důkladně prozkoumával různá zákoutí dvorku.

Z krabice se ozýval tlumený dívčí smích.

„Asi někam zmizela,“ přidal se Joseph k jejich hře.

Ryan pohodil dlouhýma rukama.

„Co budeme dělat?“

„To opravdu nevím,“ odpověděl Joseph a vzápětí dodal:

„Asi si půjdeme dát něco k snědku. Dívej, co jsem přinesl.“

„Jídlo, jídlo! Brácha přinesl jídlo,“ ozvalo se radostně. Melody vyskočila z krabice, vrhla se na něj a prohledávala

mu kapsy. Špičatá bradička se jí klepala nedočkavostí. Její obvyklá plachost najednou úplně zmizela.

V jedné ruce držela hranolek a druhou si cpala do pusy velký kus *ugali*. Oči jí zářily vzrušením a zešíroka se usmívala.

„Ty jsi naše šelmička,“ mrknul na ni spiklenecky Joseph.

Oranžový sluneční kotouč klesl za obzor, obloha se zahalila do rudých červánků a na krajinu hliněných domků s plechovými střechami se snášela noc.

„Pojďme dovnitř, venku už není bezpečno,“ řekl Ryan, vzal Melody za drobnou ručku, odhrnul záclonku a vešel do temného obývacího pokoje. Škrtl sirkou, zapálil téměř vyhořelou svíčku a místnůstku zalilo přívětivé oranžové světlo.

Joseph je následoval a zavřel za nimi plechové dveře. „Maminka tu zase není?“ zeptal se Ryana šeptem.

Zavrtěl hlavou. „V poledne odešla a od té doby jsme ji neviděli.“

Všichni tři se posadili na gauč, spícího Mikyho položili vedle sebe a přikryli ho batikovaným šátkem. Miminko tiše oddechovalo a čas od času zlehka zakňouralo ze spánku. Joseph vytáhl z kapes další nalezené jídlo a vyrovnal ho na stůl. Nejstarší Ryan, který seděl uprostřed, vzal Josepha za pravou ruku, za levou Melody, jemně se k nim přitiskl a tichým hlasem se začal modlit:

„Pane Bože, děkujeme ti za to, že jsi nám dnes dopřál tuto úžasnou hostinu a že jsme se zase všichni společně sešli. Prosím, myslí na nás, ať máme co jíst, ať jsme v bezpečí, ať jednoho dne můžeme chodit do školy a ať nás naše maminka má raději než pivo. Taky prosím, ať se jí potmě nic nestane a v pořádku se za námi vrátí. Moc prosím, ať je ráno schopná mluvit, nemotají se jí nohy a neleží někde v koutě na zemi. Moc prosím, ať je na nás hodná a nemlátí nás řemenem. Amen.“

„Amen,“ zašeptali jednohlasně Joseph s Melody.

Jakmile Ryan pustil Melodyninu ručku, vrhla se na jídlo jako sup na svou kořist. Okolní ticho narušovalo její hlasité mlaskání.

Ryan s Josephem ji mlčky sledovali a byli rádi, že jejich sestřička po dlouhé době usne s plným žaludkem. Teprve když se najedla ona a spokojeně si odříhla, naplnili hladová břicha i oni dva. Po několika dnech hladovění konečně pocítili úlevu a na stolku před nimi zůstaly ležet jenom dvě okousané kosti bez jakýchkoliv zbytků masa.

S postupujícím večerem se hořící svíčka zmenšovala, plamínek postupně skomíral, až úplně zhasl.

Melody ustrašeně vypískla a chytla Ryana křečovitě za ruku.

„Šelmičko, neboj se, jsme tu s tebou,“ položil jí konejší-vě dlaň na rameno. „Opři se o mě a zkus usnout.“

„Vyprávěj nám něco,“ žadonil Joseph.

„Tak dobře,“ uvolil se Ryan a začal povídat:

„Kdesi daleko od Eldoretu a od jeho slumů žila žena se čtyřmi dětmi, které se jmenovaly Melody, Mike, Joe a Ryan. Byla velmi chudá, ale své děti milovala nade všechno na světě a snažila se pro ně dělat to nejlepší. Jednou za den se jí vždy podařilo sehnat něco k jídlu a nedostatek jim vynahrazovala láskou.“

Ryan se na chvíli odmlčel a všiml si, že jeho sourozenci usnuli a klidně oddechují. Po dlouhém dni na něj padala únava, a tak se také odebral do říše snů.

Následující den ráno našli matku, jak spí na gauči. Hlasitě oddechovala a místnůstkou se táhl pach piva. Ačkoliv Mike zoufale plakal a dožadoval se mléka, s Evah to ani nehnulo. Spokojeně spala dál.

Joseph už se nemohl dívat, jak se miminku třese bradička. Nalil zbytek mléka, které si vyžebal, do lahvičky, vzal bratříčka do náruče a přiložil mu její hrdlo ke rtíkům. Mike se hladově přisál a hltal jako o život.

Chudáčku, měl jsi takový hlad. Naštěstí nevíš, co tě čeká, pomyslel si Joseph.

Když se miminko napilo, Joseph si ho položil přes rameno, aby si mohlo odříhnout. Nikdy si neublinkávalo, jako by vědělo, že si mlíčka musí vážit.

Zdalo se, že Evah prospí celý den, a tak dal Joseph Mikyho Ryanovi a Melody a naskládal si do zeleného lavoru umělohmotné kelímky a kbelík s pivem. Nejdříve si na hlavu položil bílý polštářek a pak se opatrně shýbl pro lavor. S hlasitým heknutím ho zvedl nad hlavu a vydal se na trh. Musí něco prodat, aby koupil mléko pro Mikyho.

Tržiště, Kamukunji slum, Eldoret

„Hi, ahoj,“ pozdravil Joseph drobného chlapce s kudrnatými vlasy, který na dřevěné stoličce prodával přezrálé banány, vyskládal si kelímky vedle na zem, do několika nalil pivo, které hustotou připomínalo spíš ovesnou kaši než nápoj, a sedl si k nim. Několikrát tu s matkou byl, a tak věděl, kde je její místo. Bylo to důležité, aby ho stálí zákazníci našli.

Naproti jakýsi vysoký muž v modrém tričku s límečkem a volných hnědých kalhotách prodával hromadu oválných melounů a vedle postávala mladá žena v oranžových šatech se zeleným vzorem připomínajícím paví oka a nabízela kolemjdoucím hromadu kukuřičných kla-

sů. Před ostrými poledními slunečními paprsky ji chránil modrobílý šátek.

„*Habari*, dobrý den!“ zavolala na hezkou ženu v širokých fialových šatech. „Kukuřici pro vás?“

„*Kiasi gani?* Kolik to stojí?“ zeptala se tělnatá žena, aniž se zastavila.

„Pět šilinků,“ odpověděla trhovkyně.

„Pět šilinků?“ podivila se žena a podívala se zpátky přes rameno.

„Tak za tři,“ snížila trhovkyně pohotově cenu a podávala ženě kukuřičný klas.

„Vezmu si čtyři.“

„*Habari*, kukuřici pro vás?“ oslovovala už další zákaz-níky, ještě než si od ženy ve fialových šatech vzala peníze. Během chvíle prodala dvacet kukuřičných klasů.

Joseph ji mlčky sledoval. *Kéž bych byl také takový dobrý obchodník. Hodně bych toho prodal a měli bychom peníze pro všechny na večeři. A třeba by mě maminka pochválila a začala mě mít konečně ráda.*

„Pivo, kukuřično-prosné pivo,“ nabízel Joseph tichým hlasem lidem, kteří ho míjeli, a pokoušel se napodobit, co právě viděl. „Kuptééé si pivo.“

„*Kiasi gani?* Kolik?“ zastavil se u něj hubený muž v béžových kalhotách a pruhované modrobílé košili, jejíž rukávy mu byly už na pohled krátké.

Joseph se zaradoval. Konečně se mu podařilo sehnat zákazníka.

„Tři šilinky,“ odpověděl.

Muž se shýbl, dlouhými prsty uchopil umělohmotný ke-límeček a beze slov ho vyprázdnil.

„Tvoje matka mě posledně okradla, takže si беру ještě jeden a jsme si kvit,“ zabručel hořce a hlučným krokem odešel.

Josephovi bylo do pláče a s hrůzou si představoval, co mu na to večer řekne matka.

Strávil na trhu celé odpoledne, ale prodal jen několik dalších kelímků.

Aspoň koupím mléko pro Mikyho, řekl si v duchu, než se před západem slunce vydal k domovu.

---

3. kapitola

Rok 1988

Kamukunji slum, Eldoret

Uprostřed noci probudilo děti hlasité bouchnutí plechových dveří, těžké kroky vojenských bot a matčin pronikavý opilecký smích. Děti ani nedutaly, protože věděly, že je zle. Strachy se k sobě choulily na gauči a Ryan cítil, jak se Melody začala chvět. Josephovi vystoupalo srdce až do krku a přepadl ho strach. Z myšlenky na to, co přijde, ho bolelo každé nadechnutí.

Najednou je zalehlo čísi tělo a vzápětí se zvedlo. Joseph na poslední chvíli zachránil Mikyho. Ten se zvonivě rozplakal. Melody, která už předtím natahovala, se k němu přidala.

„Co děláte na gauči, spratci jedni?“ zařvala matka a v hrudi se jí zvedla vlna zlosti.

Melody se křečovitě držela Ryana a trhavě oddechovala.

„Kdy jsi mi chtěla říct, že máš parchanty?“ zahučel temně cizí mužský hlas.

„Pole, promiň, miláčku,“ zavrkala Evah. „*Msiwe na hasira*, nezlob se, zařídím to.“

Muž nakvašeně zavrčel.

„Koukejte vypadnout na dvorek,“ procedila matka zpomaleně skrz zuby.

Děti ochromené strachem ztuhly jako kukuřičná kaše *ugali* a nedokázaly se hnout z místa.

„Tak vy neumíte poslouchat, parchanti? Matka vám něco řekla, ne?“ zakřičel muž ve vojenském oblečení, vytáhl si z khaki kalhot kožený pásek a rozmáchl se.

První rána byla vždycky nejhorší. Pásek dopadl na Josephova holá záda a zanechal na nich bolestivý šrám. V náruči pevně tiskl Mikyho a snažil se ho ochránit. Raději nastavil svá záda, než aby se miminku něco stalo. Muž ho mlátil hlava nehlava a zřejmě mu to dělalo dobře. Ryan s Melody mezitím utekli na dvorek.

Při další ráně vykřikl bolestí, zkřivil obličej a oči se mu zalily slzami. Zoufale se snažil myslet na něco hezkého, na pohádku o hodné mamince, kterou jim vyprávěl Ryan před spaním. Představoval si, že tohle všechno je oškli-vý sen, z něhož se ráno probudí a vše bude tak, jak povídal Ryan.

Vzduchem opět zasvištěl pásek a dopadl na bedra. Potom na krk. Na ruce. Určitě dostal alespoň dvacet ran. Celé tělo bude mít pokryto modřinami a několik dní si zase nebude moct vůbec lehnout. Nechápal, proč matka nechá cizího chlapa, aby ho bil. Ačkoliv jí neviděl do očí, byl si jistý, že má v obličejí kamenný výraz.

Cítil, že každou chvíli omdlí, a před očima se mu vyrojily hvězdičky. Zorničky měl rozšířené hrůzou, neodvažoval se dýchat a začal se bát, že muž nepřestane, dokud ho nezabije. Pokusil se sebrat všechny síly, co mu ještě zbyly, a tiše se sesunul z gauče na zem. Voják si ve svém vzrušeném rozpoložení nevšiml, že pásek nyní dopadá na potah gauče.

Joseph se s miminkem v objetí tiše plížil ke dveřím. Pevně ho k sobě tiskl, aby se nerozplakalo. To by byl jejich konec.

K Ryanovi a Melody zbývaly dva metry. Stačilo se protáhnout pootevřenými dveřmi.

Poslední metr. Cítil, jak mu těsně pod kůží pulsuje tepna a celé tělo měl sevřené v ukrutné bolesti.

Dostal se ke dveřím, proklouzl ven a zhroutil se bratrovi do náruče.

„To bude dobré, Joe,“ zašeptal mu do ucha Ryan, ačkoliv tomu moc nevěřil. Do rána zůstal vzhůru a dával pozor na své tři sourozence.

Ráno je vzbudily první sluneční paprsky zahřívající dvorek. Joseph vstal, odhrnul záclonku a opatrně nakoukl dovnitř. Zjistil, že voják odešel a matka je výjimečně strážlivá. Pokaždé se chovala, jako by se vůbec nic nestalo.

Na stolku stály tři hrnky s malými lžičkami.

Že by se mé přání přece jen splnilo? prolétlo Josephovi hlavou. „Pojďte dovnitř, máme tu snídani,“ řekl ostatním a nedokázal v hlase potlačit úžas.

Melody na něj vyvalila oči a Ryan civěl s otevřenými ústy.

„Tak honem,“ prolomil Joseph ohromené ticho.

Děti měly strach se posadit na gauč, a tak se raději uvelebily na zem. Joseph při usednutí zasténa bolestí, ale radost ze snídane mu to nezkazilo. Natáhl se pro hrnek a vmžiku snědl tři lžičky.

Nejdřív tomu nechtěl vůbec uvěřit.

To přece není možné.

Nabral si další lžičku, přiblížil ji k obličeji, nakrčil nos a začichal. Nezaměnitelný pach, který doprovázel všechno jeho utrpení, poznal kdykoliv.

Jak tohle mohla udělat?

Vyměnili si s Ryanem pohled plný opovržení, vzal hrnky a pomalým krokem, co mu bolest těla dovolila, se louдал na dvorek.

Když vylil první hrnek, rozlétly se dveře, vyběhla z nich matka a upřela na něj zuřivý pohled. „Co to děláš, spratku? Víš, kolik tohle stojí? Nedovedeš si ničeho vážit, co? Že já jsem ti vůbec něco dávala.“

„Maminko, já bych chtěl, prosím, normální jídlo,“ zaškemral Joseph a doufal, že nějakým zázrakem matku obměkčí.

„Měl bys bejt rád, že máš aspoň něco,“ zasyčela.

„Jsem ještě malej na pití piva. Vždycky jsi říkala, že je pro dospělé,“ ohradil se.

„Sklapni!“ zahučela vztekle.

„Chtěl bych bydlet s tatínkem, když mě nemáš ráda,“ popotáhl nosem a utřel si nudli do rukávu od mikiny.

Jakmile to dořekl, matce ztvrdly rysy, za očima se jí stáhla bouřková mračna a čišel z ní nepříjemný chlad. „Tak ty bys chtěl k tatínkovi, spratku?“

Joseph si velmi rychle uvědomil svůj omyl a mlčel jako zarytý.

„Tvůj tatínek uměl akorát šoustat a od té doby, co mi tě udělal, se po něm slehla zem,“ řekla ostře a potom na okamžik zmizela v plechovém domku.

Nerozuměl tomu, co matka říká, ale z jejího tónu mu znovu došlo, že se na tatínka neměl vůbec ptát.

Když se Evah vrátila a v ruce držela kožený pásek, věděl, že je zle.

„Však já z tebe ty myšlenky na fotříka vymlátím. Byl to stejnej parchant jako ty,“ zasyčela zlostně a rozmáchla se.

Joseph na nic dalšího nečekal a rozběhl se k plotu. Mršt-ně se protáhl mezi dřevěnými kůly a utíkal jako o život.